

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

कोशी प्रदेश कार्यालय, विराटनगर

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको हकसम्बन्धी
नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम प्रकाशित
त्रैमासिक कार्यसम्पादन विवरण

(२०८१ माघ १ गतेदेखि २०८१ चैत्र मसान्तसम्म कोशी प्रदेश कार्यालयबाट
सम्पादन गरिएका प्रमुख क्रियाकलापहरू)

प्रकाशन गर्ने

डिल्लीराम लम्साल
सूचना अधिकारी

१. कार्यालयको स्वरूप र प्रकृति

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग नेपालमा मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र संवर्धन तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनलाई सुनिश्चित गर्ने जिम्मेवारी प्राप्त एक संवैधानिक निकाय हो । मानव अधिकार आयोग ऐन, २०५३ बमोजिम २०५७ मा स्थापना भएको आयोगले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ बाट संवैधानिक हैसियत प्राप्त गरेको हो । नेपालको वर्तमान संविधानको धारा २४८ र २४९ मा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगसम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ । आयोगमा अध्यक्ष र ४ जना सदस्यहरु गरी ५ जना पदाधिकारी रहने व्यवस्था छ । अध्यक्ष र सदस्यको नियुक्ति राष्ट्रपतिबाट संवैधानिक परिषद्को सिफारिसमा हुने गर्दछ । आयोगले स्थापनाकालदेखि सरकारका विभिन्न तहहरु, सरकारी संयन्त्रहरु, नागरिक समाज तथा समूदायसँग समन्वय र सहकार्यबाट कार्य गर्दै आइरहेको छ ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगमा सबै नागरिकहरुको सहज पहुँच पुगोस् भन्ने उद्देश्यले वि.सं. २०६१ साल माघ २६ गते क्षेत्रीय कार्यालय विराटनगर स्थापना भएको थियो । यस कार्यालयको स्थापना भएसँगै कार्यालयको क्षेत्राधिकार भित्रका जिल्लाहरुमा मानव अधिकार सम्बन्धी विविध गतिविधिहरु सञ्चालन हुँदै आइरहेको छन् । नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनाले नेपालमा संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था कायम गरेसँगै आयोगको मिति २०७५ असार ८ गतेको बैठकको निर्णयानुसार संघीय संरचना अनुसार आयोगको संगठन संरचना तथा दरबन्दी स्वीकृतिका लागि नेपाल सरकारलाई सिफारिस गरी आयोगको निर्णयानुसार सम्बन्धित प्रदेशको नामाकरण भइसकेपछि सोही अनुसार कार्य गर्ने गरी यस कार्यालयको साइनबोर्ड र कार्यालयको पत्राचार कोशी प्रदेश कार्यालय विराटनगरको नामबाट गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउन निर्णयानुसार सूचित गरिएकोले सोही बमोजिम यस कार्यालयलाई राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग कोशी प्रदेश कार्यालय, विराटनगर नामाकरण गरिएको हो । यस प्रदेशको समग्र मानव अधिकारको चित्रण सहित मानव अधिकारका सवालहरुमा केन्द्रित रही यस कार्यालयले अनुगमन र अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यलाई निरन्तर रूपमा अगाडि बढाइरहेको छ । यस कार्यालयबाट सम्पादित गतिविधि, अनुगमन तथा अनुसन्धानबाट प्राप्त प्रतिवेदनको निष्कर्ष प्रेस विज्ञप्ति, पत्रकार सम्मेलन आदिमार्फत मानव अधिकारको स्थिति र अवस्थालाई सेवाग्राही तथा जनतासमक्ष प्रकाश पार्ने क्रम निरन्तर रूपमा भइरहेको छ ।

२. आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धमा नेपालको संविधानको धारा २४९ र राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन, २०६८ को दफा ४ मा भएका व्यवस्थाहरु देहायबमोजिम रहेका छन् ।

(१) मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र संवर्धन तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनलाई सुनिश्चित

गर्नु राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको कर्तव्य हुनेछ ।

(२) उपधारा १ मा उल्लिखित कर्तव्य पूरा गर्न लागि राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले देहाय बमोजिमका काम गर्नेछ,

- (क) कुनै व्यक्ति वा समूहको मानव अधिकार उल्लङ्घन वा त्यसको दुरुत्साहन भएकोमा पीडित आफै वा निजको तर्फबाट कसैले आयोगसमक्ष प्रस्तुत वा प्रेषित गरेको निवेदन वा उजुरी वा कुनै स्रोतबाट आयोगलाई प्राप्त भएको वा आयोगको जानकारीमा आएको विषयमा छानबिन तथा अनुसन्धान गरी दोषी उपर कारबाही गर्न सिफारिस गर्ने,
- (ख) मानव अधिकारको उल्लङ्घन हुनबाट रोक्ने जिम्मेवारी वा कर्तव्य भएको पदाधिकारीले आफ्नो जिम्मेवारी पूरा नगरेमा वा कर्तव्य पालन नगरेमा वा जिम्मेवारी पूरा गर्न वा कर्तव्य पालन गर्न उदासीनता देखाएमा त्यस्तो पदाधिकारीउपर विभागीय कारबाही गर्न सम्बन्धित अधिकारीसमक्ष सिफारिस गर्ने,
- (ग) मानव अधिकार उल्लङ्घन गर्ने व्यक्ति वा संस्थाका विरुद्ध मुद्दा चलाउनु पर्ने आवश्यकता भएमा कानूनबमोजिम अदालतमा मुद्दा दायर गर्न सिफारिस गर्ने,
- (घ) मानव अधिकारको चेतना अभिवृद्धि गर्न नागरिक समाजसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने,
- (ड) मानव अधिकारको उल्लङ्घनकर्तालाई विभागीय कारबाही तथा सजाय गर्न कारण र आधार खुलाई सम्बन्धित निकाय समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (च) मानव अधिकारसँग सम्बन्धित कानूनको आवधिक रूपमा पुनरावलोकन गर्ने तथा त्यसमा गर्नु पर्ने सुधार तथा संशोधनका सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (छ) मानव अधिकारसँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि वा समझौताको नेपाल पक्ष बन्नु पर्ने भएमा त्यसको कारणसहित नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्ने र नेपाल पक्ष बनिसकेका सन्धि वा समझौताको कार्यान्वयन भए वा नभएको अनुगमन गरी कार्यान्वयन नभएको पाइएमा त्यसको कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (ज) मानव अधिकारको उल्लङ्घनका सम्बन्धमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले गरेको सिफारिस वा निर्देशन पालन वा कार्यान्वयन नगर्ने पदाधिकारी, व्यक्ति वा निकायको नाम कानूनबमोजिम सार्वजनिक गरी मानव अधिकार उल्लङ्घनकर्ताको रूपमा अभिलेख राखे ।

(३) मानव अधिकार आयोगले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा वा कर्तव्य पालन गर्दा देहायबमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ :—

- (क) कुनै व्यक्तिलाई आयोग समक्ष उपस्थित गराई जानकारी वा बयान लिने वा बकपत्र गराउने, प्रमाण बुझने, दसी—प्रमाण दाखिला गर्न लगाउने सम्बन्धमा अदालतलाई भए सरहको अधिकार प्रयोग गर्ने,
- (ख) मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घन हुन लागेको वा भइसकेको सूचना आयोगले कुनै किसिमबाट प्राप्त गरेमा कुनै व्यक्ति वा निजको आवास वा कार्यालयमा विनासूचना प्रवेश गर्ने,

खानतलासी लिने तथा त्यसरी खानतलासी लिँदा मानव अधिकारको उल्लङ्घनसँग सम्बन्धित लिखत, प्रमाण वा सबुत कब्जामा लिने,

(ग) कुनै व्यक्तिको मानव अधिकार उल्लङ्घन भइरहेको कुरा जानकारी भई तत्काल कारबाही गर्नुपर्ने आवश्यक देखिएमा विनासूचना सरकारी कार्यालय वा अन्य ठाउँमा प्रवेश गर्ने र उद्धार गर्ने,

(घ) मानव अधिकारको उल्लङ्घनबाट पीडितलाई कानूनबमोजिम क्षतिपूर्ति दिन आदेश दिने।

(४) राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकार मध्ये कुनै काम, कर्तव्य र अधिकार सो आयोगको अध्यक्ष, कुनै सदस्य वा नेपाल सरकारको कर्मचारीलाई तोकिएको शर्तको अधीनमा रही प्रयोग तथा पालन गर्ने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(५) राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तथा कार्यविधि सङ्गीय कानूनबमोजिम हुनेछ ।

३. आयोगको कोशी प्रदेश कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवाहरु

- कोशी प्रदेशका ११ वटा जिल्लाहरु क्रमशः झापा, मोरङ, सुनसरी, उदयपुर, संखुवासभा, इलाम, भोजपुर, तेहथुम, पाँचथर, ताप्लेजुङ र धनकुटाका मानव अधिकार उल्लंघनका सम्बन्धमा उजुरी लिने, अनुसन्धान गर्ने, अनुसन्धान पश्चात मानव अधिकारको उल्लंघन भएको पाइएमा दोषीलाई कारबाही र पीडितलाई क्षतिपूर्तिका लागि नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्न आयोगसमक्ष पेश गर्ने,
- मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अनुगमनबाट देखिएका तथ्यको आधारमा सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूबारे नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्न आयोगसमक्ष पेश गर्ने,
- तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रियाका माध्यमबाट मानव अधिकार शिक्षा प्रवर्धन गर्ने,
- मानव अधिकारको अवस्था सुदृढिकरण र कानून सुधारका लागि नागरिक समाज र समूदायकेन्द्रीत कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने,
- मानव अधिकारको संरक्षण, संवर्धन र प्रचलनका लागि विभिन्न सरकारी तथा गैहृसरकारी संस्थाहरुसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने ।

४. सेवा प्राप्त गर्ने लाग्ने दस्तुर र अवधि

- १० पेजसम्मको सूचना निःशुल्क प्राप्त हुने र सोभन्दा माथि भएमा प्रति पेज रु. ५/- (पाँच) दस्तुर लाग्ने,
- सूचनाको प्रकृति हेरी बढीमा १५ दिनसम्मको अवधि लाग्ने,
- आयोगका प्रकाशनहरु निःशुल्क वितरण हुने,
- सूचना बाहेक अन्य प्रकृतिका सेवा प्राप्त गर्ने अवधि कामको प्रकृतिअनुसार फरकफरक हुने ।

५. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

- कार्यालयमा दर्ता भएका उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धान भएपश्चात आयोगको केन्द्रीय कार्यालयमा पठाइने र केन्द्रीय कार्यालयको अनुसन्धान महाशाखामार्फत आयोगमा निर्णयार्थ पेश भइ आयोगबाट निर्णय हुने,
- नेपाल सरकारलाई गरिने सिफारिसहरुमा आयोगले निर्णय गर्ने,
- सामान्यतया नीतिगत विषयमा आयोगबाट र प्रशासनिक तथा आर्थिक विषयहरुमा सचिवबाट निर्णय हुने र सोही अनुसार कार्यालय प्रमुखले कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,
- अन्य कामको प्रकृति अनुसार निर्णय प्रक्रिया फरकफरक हुने।

६. प्रदेश कार्यालयका प्रमुख र सूचना अधिकारीको नाम र पद

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	जिम्मेवारी	कैफियत
१.	वीर बहादुर बुढा मगर	अधिकृत प्रथम	कार्यालय प्रमुख	
२.	डिल्लीराम लम्साल	अधिकृत तृतीय	सूचना अधिकारी	

७. राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको संगठन संरचना

७.१ आयोगका पदाधिकारीहरु

माननीय तप बहादुर मगर — अध्यक्ष

माननीय डा. सूर्य प्रसाद शर्मा दुङ्गेल — सदस्य

माननीय मिहिर ठाकुर — सदस्य

माननीय मनोज दुवाडी — सदस्य

माननीय डा. लिली थापा — सदस्य

७.२ आयोगको प्रशासनिक संगठन संरचना

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको केन्द्रीय कार्यालय हरिहरभवन, ललितपुरमा रहेको छ। ७ वटा प्रदेश कार्यालयहरु र ३ वटा प्रदेश शाखा कार्यालय गरी जम्मा १० वटा कार्यालयमार्फत आयोगले मानव अधिकारको क्षेत्रमा आफ्नो उपस्थिति जनाउँदै आएको छ। प्रशासनिक प्रमुखको रूपमा सचिव रहने व्यवस्था र सचिव मातहत ४ वटा विभाग, प्रदेश कार्यालय, प्रदेश शाखा कार्यालय तथा विभाग अन्तर्गत १४ वटा महाशाखा र एक मानव अधिकार प्रशिक्षण प्रतिष्ठान रहेका छन्।

७.३ आयोगको कोशी प्रदेश कार्यालयमा रहने कर्मचारी विवरण

राष्ट्रिय मानव आयोगको कोशी प्रदेश कार्यालयमा जम्मा १८ जनाको कर्मचारीको दरबन्दी रहको छ। दरबन्दी विवरण तथा पदपूर्तिको अवस्था देहायबमोजिम छः

क्र.सं.	श्रेणी/तह	पद	जम्मा दरबन्दी	पदपूर्ति सङ्ख्या
१	अधिकृत प्रथम	सहसचिव	१	१
२	अधिकृत द्वितीय	उपसचिव	१	०
३	अधिकृत तृतीय	मानव अधिकार अधिकृत	५	५
४	अधिकृत तृतीय	लेखा तथा प्रशासकीय अधिकृत	१	१
५	सहायक प्रथम	मानव अधिकार सहायक	१	१
६	सहायक प्रथम	सूचना प्रविधि सहायक	१	१
७	सहायक प्रथम	लेखा सहायक	१	०
८	श्रेणीविहीन	सवारी चालक	२	२
९	श्रेणीविहीन	कार्यालय सहयोगी	२	२
१०	श्रेणीविहीन	सुरक्षा गार्ड	३	२
जम्मा			१८	१५

८. कार्यालय तथा कार्य व्यवस्थापन

क्र.सं.	कार्य विवरण	जिम्मेवार कर्मचारी	पद	कैफियत
१	कार्यालय व्यवस्थापन	वीर बहादुर बुढा मगर	अधिकृत प्रथम	का.प्र.
२	लेखासम्बन्धी कार्य	कृष्ण नारायण श्रेष्ठ	अधिकृत तृतीय	
३	उजूरी ग्रहण, अनुसन्धान अनुगमन	डिल्लीराम लम्साल	अधिकृत तृतीय	
४	उजूरी ग्रहण, अनुसन्धान अनुगमन	सुदिसी सुवेदी	अधिकृत तृतीय	

५	उजूरी ग्रहण, अनुसन्धान अनुगमन	तुलशा कार्की	अधिकृत तृतीय
६	उजूरी ग्रहण, अनुसन्धान अनुगमन	यमराज आडदेम्बे	अधिकृत तृतीय
७	उजूरी ग्रहण, अनुसन्धान अनुगमन	जयन्त थापा	अधिकृत तृतीय
८	प्रशासनिक कार्यहरु	भिमसेन थापा मगर	सहायक प्रथम
९	सूचना प्रविधिसम्बन्धी कार्यहरु	धनन्जय पटेल	सहायक प्रथम
१०	सवारी साधनको रेखदेख र सञ्चालन	विष्णु पराजुली	सवारी चालक
११	सवारी साधनको रेखदेख र सञ्चालन	पशुपति चौधरी	सवारी चालक
१२	कार्यालय सञ्चालनमा सहयोग	देवेन्द्र रेग्मी	कार्यालय सहयोगी
१३	कार्यालय सञ्चालनमा सहयोग	मथुरा थापा रेग्मी	कार्यालय सहयोगी
१४	कार्यालय सुरक्षासम्बन्धी कार्य	ज्ञानचन्द्र राजवंशी	सुरक्षा गार्ड
१५	कार्यालय सुरक्षासम्बन्धी कार्य	जीवन महत	सुरक्षा गार्ड

९. यस कार्यालयमा आ.व.२०८१।८२ को तेस्रो त्रैमासिकसम्म रहेका जम्मा उजूरीको विवरण

क्र.सं.	उजूरीको विषय	सङ्ख्या	विषयगत जिम्मेवारी	कैफियत
१.	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार(हत्या)	७०	जयन्त थापा	
२.	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार(न्याय)	३४	तुलशा कार्की	
३.	आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकार	७३	यमराज आडदेम्बे	
४.	महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिसा	१०	सुदिसी सुवेदी	
५.	बलपूर्वक बेपत्ता	६८	डिल्लीराम लम्साल	
६.	बालअधिकार	१२	तुलशा कार्की	
७.	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार	५	डिल्लीराम लम्साल	
८.	यातनाविरुद्धको अधिकार	३६	सुदिसी सुवेदी	
९.	जातीय भेदभावविरुद्धको अधिकार	१	जयन्त थापा	
१०.	आप्रवासी कामदारको अधिकार	१	डिल्लीराम लम्साल	

*केन्द्रीय कार्यालयबाट फिर्ता भएका बाँकी ९ वटा उजूरी फाइलहरु अनुसन्धान प्रक्रियामा छन्।

१०. तेस्रो त्रैमासिकमा सम्पादन गरिएका कार्यको विवरण

१०.१. अनुगमनसम्बन्धी कार्यहरू:

क्र.सं.	जिल्ला	मिति	विषय	अनुगमन टोली	कैफियत
१.	मोरड	२०८१ माघ १३ गते	पाथिभरा केबलकारको विरोध जनाउँदै गरिएको प्रदर्शन र प्रदर्शनपछिको झडपमा परी घाइते भएका ३ जनाको नोबेल अस्पतालमा गरिएको अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • यमराज आड्डेम्बे • जयन्त थापा 	
२.	मोरड, सुनसरी र धनकुटा	२०८१ माघ २० गते	नो केबलकार समूहले गरेको बन्दको अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • डिल्लीराम लम्साल • तुलशा कार्की • धनन्जय पटेल 	
३.	झापा, मोरड र सुनसरी	२०८१ माघ २० र २१ गते	नो केबलकार समूहले गरेको बन्दको अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • सुदिसी सुवेदी • जयन्त थापा 	
४.	भोजपुर	२०८१ माघ २२ र २३ गते	भोजपुर जिल्लाको मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • डिल्लीराम लम्साल • तुलशा कार्की • धनन्जय पटेल 	
५.	भोजपुर	२०८१ माघ २३	जिल्ला कारागार भोजपुरमा रहेका कैदीबन्दीको मानव अधिकार अवस्था अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • डिल्लीराम लम्साल • तुलशा कार्की • धनन्जय पटेल 	
६.	मोरड	२०८१ फागुन ४	सेन्ट जोसेफ मावि विराटनगरमा बालबालिकाको शिक्षाको अधिकार र शारीरिक दण्ड दिइएको विषयमा स्थलगत अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • डिल्लीराम लम्साल • तुलशा कार्की 	

७.	संखुवासभा, तेहथुम, धनकुटा, सुनसरी र मोरड	२०८१ फागुन १ गतेदेखि फागुन ७ गतेसम्म	कारागार तथा हिरासतमा रहेका कैदी बन्दी तथा/युनुवाहरुको मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन।	• सुदिसी सुवेदी • जयन्त थापा	
८.	ताप्लेजुड	२०८१ फागुन ११ गतेदेखि १७ गतेसम्म	कारागार तथा हिरासतमा रहेका कैदी बन्दी तथा/युनुवाहरुको मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन।	• सुदिसी सुवेदी • यमराज आड्डेम्बे	
९.	झापा, सुनसरी	२०८१ फागुन १९ गतेदेखि २३ गतेसम्म	झापा तथा सुनसरी जिल्लामा मानव अधिकारको अवस्थाको अनुगमन।	• डिल्लीराम लम्साल • तुलशा कार्की	
१०.	झापा	२०८१ फागुन १९	कारागार तथा हिरासतमा रहेका कैदी बन्दी तथा/युनुवाहरुको मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन।	• डिल्लीराम लम्साल • तुलशा कार्की	
११.	इलाम	२०८१ चैत्र ५	जिल्ला कारागार इलाम र इलामको हिरासत कक्षको अनुगमन।	• चिरञ्जीवी कोइराला • यमराज आड्डेम्बे	
१२.	मोरड र सुनसरी	२०८१ चैत्र ५	स्वतन्त्र विद्यार्थी युनियनको निवाचन अनुगमन।	• डिल्लीराम लम्साल • सुदिसी सुवेदी	

१३.	पाँचथर	२०८९ चैत्र ७	जिल्ला कारागार पाँचथर र पाँचथरको हिरासत कक्षको अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • चिरञ्जीवी कोइराला • यमराज आडदेम्बे 	
१४.	झापा	२०८९ चैत्र ११	विर्तमोडका १४ वर्षीया नाबालिकालाई सुरक्षा प्रयोजनका लागि विशेष अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • तुलशा कार्की • यमराज आडदेम्बे 	
१५.	मोरङ	२०८९ चैत्र २६	आवासको अधिकार सम्बन्धमा प्राप्त जानकारीका आधारमा सुनवर्षी नगरपालिकामा एक परिवारको अवस्थाबारे अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • डिल्लीराम लम्साल • यमराज आडदेम्बे 	
१६.	झापा	२०८९ चैत्र ३०	संयुक्त राज्य अमेरिकाबाट डिपोर्ट भइ नेपाल प्रवेश गरेका भुटानी शरणार्थीको अवस्था अनुगमन।	<ul style="list-style-type: none"> • तुलशा कार्की • धनन्जय पटेल 	

१०.२. अनुसन्धानसम्बन्धी कार्यहरू

क्र.सं.	अनुसन्धान मिति	विषय	जिल्ला	अनुसन्धान टोली
१.	२०८९ माघ २० गतेदेखि माघ २५ गतेसम्म	आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार सम्पत्तिको हक २ स्वास्थ्यको हक १ नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार विस्थापित १ जीवनको अधिकार १ बाल अधिकार बालबालिकाको जीवनको अधिकार १ जबरजस्ती करणी १	भोजपुर ७	<ul style="list-style-type: none"> • डिल्लीराम लम्साल • तुलशा कार्की

२.	२०८१ फागुन ११ गतेदेखि १७ गतेसम्म	आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार साँस्कृतिक अधिकार १	ताप्लेजुड १	• सुदिसी सुवेदी • यमराज आडदेम्बे
३.	२०८१ फागुन १८ गतेदेखि फागुन २४ गतेसम्म	आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार सम्पत्तिको अधिकार २ स्वच्छ वातावरणको हक १ नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार न्यायमा पहुच ५ हत्या १ बलपूर्वक बेपत्ता बेपत्ता १	भोजपुर १०	• डिल्लीराम लम्साल • तुलशा कार्की

१०.३ अन्य कार्यक्रमहरूमा आयोगको कोशी प्रदेश कार्यालयको तर्फबाट सहभागिता

क्र.सं.	विषय तथा आयोजक	सहभागीको नाम र मिति	सहभागिता र लक्षित समूह समेत	कैफियत
१	लैङ्गिक हिसा नियन्त्रण सञ्चाल समिति गठन तथा कार्य सञ्चालन सम्बन्धी कार्यक्रम आयोजक: जिल्ला प्रहरी कार्यालय, मोरड	तुलशा कार्की २०८१ माघ ४	अधिकारकर्मी, नागरिक समाज, सुरक्षा निकाय र सरोकारवालाहरू।	
२	हरित वृद्धि र प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम	यमराज आडदेम्बे २०८१ माघ १४	नागरिक समाज, सुरक्षा निकाय, प्रदेश	

	आयोजक: नेपाल वातावरण पत्रकार समूह		सरकारका विभिन्न मन्त्रालयहरु आदि।	
३	विकासमा दलित महिलाको मुलप्रवाहीकरणका लागि महिला सशक्तिकरण सम्बन्धी अन्तर्क्रिया कार्यक्रम। आयोजक: दलित महिला संघ	तुलशा कार्की २०८१ फागुन १५	नागरिक समाज, पत्रकार, लगायत सरोकारवालाहरु।	
४	मानव अधिकार सम्बन्धी पाँचौं राष्ट्रिय कार्ययोजनाको प्रगति समिक्षा आयोजक: मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय, कोशी प्रदेश	कार्यालय प्रमुख: वीर बहादुर बुढा मगर तुलशा कार्की २०८१ फागुन २८	कार्ययोजनामा सम्बद्ध समितिका सदस्यहरु।	
५	शान्तिपूर्ण तथा समावेशी समुदायका लागि सशक्तिकरण कार्यक्रम आयोजक: मानव अधिकारका लागि एकल महिला समूह, जिल्ला समिति मोरड	तुलशा कार्की २०८१ चैत्र १२	अधिकारकर्मी, नागरिक समाज।	
६	प्रदेश स्तरीय प्रि मिडिया नेटवर्क गठन कार्यक्रम आयोजक: नेपाल पत्रकार महासंघ, कोशी प्रदेश	यमराज आडदेम्बे २०८१ चैत्र २४	पत्रकार, सरोकारवालाहरु	
७	नेपालको सडकमणकालीन न्याय: चुनौती र भावी कार्यदिशा विषयक अन्तर्क्रिया कार्यक्रम आयोजक: इन्सेक	डिल्लीराम लम्साल २०८१ चैत्र २४	नागरिक समाज, पत्रकार, द्रन्द्वपीडित र सरोकारवालाहरु	

१०.४. २०८१/८२ को तेस्रो त्रैमासिकमा दर्ता भएका उजूरीहरु

आ.व. २०८१/८२ को तेस्रो त्रैमासिकमा कुनै पनि उजूरीहरु दर्ता नभए पनि न्याय प्रशासन सम्बन्धित २ वटा उजूरीहरु सामान्य जानकारी राखी आवश्यक कारवाही अघि बढाइएको छ।

१०.५. आयोगको कोशी प्रदेश कार्यालयबाट भएको प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम

क्र सं.	जिल्ला/स्थान	मिति	कार्यक्रमको विषय	कार्यक्रमको उपलब्धि	सहभागी संख्या	कैफियत
१.	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, कोशी प्रदेश कार्यालयको सभाहल, विराटनगर, मोरड	२०८१ माघ २८	कोशी प्रदेशमा मानव अधिकार अवस्था विषयक अन्तर्क्रिया कार्यक्रम	मानव अधिकार अवस्थाबारे विस्तृत छलफल।	जम्मा ४९ महिला १४ पुरुष ३५	
२	नेपाल पत्रकार महासंघको सभाहल, इलाम	२०८१ चैत्र ५	इलाम जिल्लामा मानव अधिकार अवस्था	इलाम जिल्लामा मानव अधिकार अवस्थाबारे विस्तृत छलफल।	जम्मा १७ महिला ८ पुरुष ९	

११. खर्चको फाँटबारी

यस कार्यालयको दोस्रो त्रैमासिकको खर्चको फाँटबारी अनुसूची १ बमोजिम रहेको छ।

१२. सम्बन्धित ऐन, नियम, विनियम तथा निर्देशिकाको सूची

- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन, २०६८
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग (उजूरी कारवाही तथा क्षतिपूर्ति निर्धारण) नियमावली, २०६९
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका कर्मचारीहरूको सेवा, सर्त र सुविधासम्बन्धी नियमावली, २०७२
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी नियमावली, २०७१

- अन्य विभिन्न निर्देशिका तथा नीतिहरू।

१३. तोकिए बमोजिमका अन्य विवरण

- मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाको अनुगमन तथा अनुसन्धानसम्बन्धी जिम्मेवारी तोकिएको,
- आयोगका सबै कार्यालयहरूका सूचना अधिकारीहरूलाई सूचना प्रकाशन गर्न पत्राचार गरिएको,
- सबै कार्यालयका सूचना अधिकारीहरूको नाम आयोगको वेबसाइटमा राखिएको ।

१४. वेबसाइट तथा इमेलको विवरण :

केन्द्रीय कार्यालय nhrcnepal.org

कोशी प्रदेश कार्यालय koshi.nhrcnepal.org

कोशी प्रदेश कार्यालय इमेल nhrcbrt@nhrcnepal.org

१५. आयोगले वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली

क्र. सं.	सूचनाको विवरण	सूचना प्रवाह गर्नु नपर्नाको कारण	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३	गोप्य रहने अवधि	कैफियत
१	नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डता, राष्ट्रिय सुरक्षा, सार्वजनिक शान्ति सुव्यवस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा गम्भीर खलल पर्ने प्रकृतिका तथ्यहरू फेला पारेको र त्यस्तो विषय संलग्न भएको अनुगमन प्रतिवेदन।	नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डन, राष्ट्रिय सुरक्षा, सार्वजनिक शान्ति सुव्यवस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा गम्भीर खलल पर्ने भएकोले।	(क)	१० वर्ष	
२	मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाको अनुगमन तथा अनुसन्धानसंग सम्बन्धित तथ्य र विवरण।	मानव अधिकार उल्लङ्घनको अनुसन्धान, तहकीकात तथा अभियोजनमा असर पर्ने स्केम भएकोले।	(ख)	१० वर्ष	

३	आयोगले आन्तरिकरूपमा अनुसन्धान गरिरहेको विषय।	अनुसन्धानको गोपनीयतामा असर पर्ने भएकाले।	(ग)	अनुसन्धान सम्पन्न नभएसम्म	
४	जातजाति वा सम्प्रदाय बिचको सुसम्बन्धमा प्रत्यक्ष असर पर्ने तथ्यहरू समेटिएको अनुगमन प्रतिवेदन।	जातजाति वा सम्प्रदाय बिचको सुसम्बन्धमा प्रत्यक्ष असर पर्ने भएकोले।	(घ)	१० वर्ष	
५	उजुरीकर्ताको विवरण र उजुरीको विषय तथा छानविन तहकीकात सम्बन्धी विवरण।	छानविन, अनुसन्धान एवम् तहकीकातमा असर पर्न सक्ने भएकोले।	(ख) र (ड)	१० वर्ष	

१६. अन्यत्र प्रकाशन भएका सूचनाहरूको विवरण

आयोगका सबै प्रतिवेदन, सूचना र प्रेस विज्ञप्तिहरू आयोगको वेबसाइट www.nhrcnepal.org, आयोगको Facebook:<https://www.facebook.com/National-Human-Rights-Commission-of-Nepal-NHRC-Nepal-306820312685490/>

Twitter: <https://twitter.com/NepalNHRC> र Youtube:

<https://www.youtube.com/channel/UCxUHiAmVFDviisfXadW8oVA> मा हेर्न सकिने व्यवस्था रहेको।

प्रेस उत्तराधिकारी का नामः मुख्यमन्त्री/प्रधानमंत्री/प्रभुता
प्रेस उत्तराधिकारी का नामः मुख्यमन्त्री/प्रधानमंत्री/प्रभुता

राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग कार्यालय
कार्यालय कोड नं : २१४००१ ३०१

राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग

Printed By: null

Printed Date: Feb 12, 2025 03:40 PM

Printed Date: Feb 12, 2025 03:40 PM

Printed By: null

10

बेस्ट उपरीक्षक नाम्रः १९४००११

राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग कार्यालय
कार्यालय कोड नं : ३१४००१३०१

राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग

મલેષ. ફારમ નં: ૩૧૦

आर्थिक वर्ष: २०८१/८

Printed By: null

Printed Date: Mar 13, 2025 03:00 PM

Printed By: null

बजेट उपर्याखिक नम्बर: २१४००११३
आयोजना/कार्यक्रम नामः गाइट मानव अधिकार आयोग (प्रशासनिक छवि समेत)

राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग कार्यालय कोड नं : २१४००१३०१

સાહુય માનવ આધ્યકાર આવારણ

खर्च/वित्तीय संकेत नम्बर / नाम	प्राप्यमिक तह		द्वितीय तह		अन्तिम बजेट	सम्मको निकाश	यस महिना सम्भवो खर्च	यस महिनाको सम्भवो खर्च	पेस्की	पेस्की बाहेक खर्च रकम	बौकी बजेट	
	स्रोत व्यवहारे	शुल्कानी लिए	स्रोत व्यवहारे	शुल्कानी लिए								
2.6.2.1 अन्तिम बजेट, युवा उमेर ११००००-प्रथम छत्र	110000-प्रथम प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	110000-प्रथम प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	9193000.00	21561800	2339100	5400.00	0.00	2255915.00	949102.00	
2221 वित्तीय खर्च					1450000.00	1561800	1561800	0.00	0.00	1561800	1561800	
2.9.6.1 वित्तीय खर्च (अन्य)	110000-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	110000-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	524000.00	524000	524000	0.00	0.00	524000	524000	
2.9.8.अन्यात तथा अन्तिम बजेट (अन्य)	110000-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	110000-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	340000.00	340000	340000	0.00	0.00	340000	340000	
2.9.9.1 अन्य वित्तीय खर्च (अन्य)	110000-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	110000-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	30000.00	172300	172300	0.00	0.00	172300	172300	
2245 अन्य खर्च					1121000.00	613000	613000	0.00	0.00	613000	613000	
8.1.3.अन्यवित्तीय खर्च यात्रा	110000-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	110000-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	1121000.00	613000	613000	0.00	0.00	613000	613000	
योग्यता जम्मा					145474000.00	5797112914	5797112914	10000.00	10000	5797112914	5797112914	
योग्यता जम्मा					1100001-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	1100001-नेपाल प्राप्यमिक तह	01-प्रथम	10000.00	10000	1100001-नेपाल प्राप्यमिक तह	1100001-नेपाल प्राप्यमिक तह
तथार गर्ने : ..... नामः पदः मिति :												
पेस गर्ने : ..... नामः पदः मिति :												
प्रमाणित गर्ने : ..... नामः पदः मिति :												

बजेट उपरीषिक नम्बर:

२१४००९१८

आयोजना/कार्यक्रम नामः पाण्डित्य मानव अधिकार आयोग (प्रशासनिक सुर्व समेत)

राष्ट्रीय मानव आधिकार आयोग कार्यालय कार्यालय कोड नं : २१४००१३०१

खण्डिको फौटबारी

三

तथार नाम : .....
नाम : .....
पद : .....
मित्र : .....

पैस गाने : .....
नामः .....
पदः .....
मिति :

प्रमाणित
नामः
पदः
मिति :